

ВИСНОВОК

Комітету Верховної Ради України з питань правової політики

щодо проекту Закону про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та деяких законів України щодо удосконалення декларацій доброчесності суддів та родинних зв'язків судді (реєстр. № 13165-2 від 25 квітня 2025 року)

На виконання пункту 2 Постанови Верховної Ради України від 3 червня 2025 року № 4463-ІХ «Про прийняття за основу проекту Закону України про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та деяких законів України щодо удосконалення декларацій доброчесності суддів та родинних зв'язків судді» Комітет з питань правової політики розглянув на своєму засіданні пропозиції і поправки, що надійшли від суб'єктів права законодавчої ініціативи до проекту Закону про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та деяких законів України щодо удосконалення декларацій доброчесності суддів та родинних зв'язків судді (реєстр. № 13165-2), прийнятого парламентом за основу (далі – Законопроект).

До Комітету від суб'єктів права законодавчої ініціативи надійшло 218 поправок і пропозицій до Законопроекту. Водночас, з метою усунення неузгодженостей та неточностей у тексті Законопроекту, Комітет вважає за доцільне на підставі статті 15 Закону України «Про комітети Верховної Ради України» доповнити порівняльну таблицю такими поправками:

1. Назву законопроекту викласти в такій редакції:

«Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та Закону України «Про Вищу раду правосуддя» щодо удосконалення декларацій доброчесності суддів та родинних зв'язків судді».

2. У Законі України «Про судоустрій і статус суддів»:

1) статті 61 і 62 викласти в такій редакції:

«Стаття 61. Декларація доброчесності та родинних зв'язків судді

1. Суддя зобов'язаний щороку до 1 травня подавати шляхом заповнення на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України декларацію доброчесності та родинних зв'язків судді за формою, що визначається Комісією.

Декларація доброчесності та родинних зв'язків судді складається з переліку тверджень, правдивість яких суддя повинен задекларувати шляхом їх підтвердження або непідтвердження, а також з відомостей про осіб, з якими у судді є родинні зв'язки.

2. У декларації доброчесності та родинних зв'язків судді зазначаються:

1) прізвище, ім'я, по батькові судді, його місце роботи, займана посада;

2) відомості про прізвище, ім'я, по батькові осіб, з якими у судді є родинні зв'язки, місце їх роботи (проходження служби), займану ними посаду, якщо такі особи є або протягом останніх п'яти років, що передують року подання декларації, були:

а) членами Вищої ради правосуддя, керівниками, їх заступниками, дисциплінарними інспекторами служби дисциплінарних інспекторів Вищої ради правосуддя, працівниками секретаріату Вищої ради правосуддя;

б) членами Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, працівниками секретаріату або інспекторами Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;

в) суддями, працівниками апарату суду;

г) суддями Конституційного Суду України, працівниками секретаріату Конституційного Суду України;

г) прокурорами, працівниками правоохоронних органів (органів правопорядку), адвокатами, нотаріусами;

д) членами Громадської ради доброчесності;

е) членами Етичної ради, членами Експертної ради, членами Дорадчої групи експертів, членами Конкурсної комісії яка проводить добір кандидатів на посаду члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, членами конкурсної комісії яка проводить конкурс на зайняття посади керівника служби дисциплінарних інспекторів, його заступника, дисциплінарного інспектора служби дисциплінарних інспекторів Вищої ради правосуддя;

є) посадовими особами Державної судової адміністрації України, її територіальних управлінь;

ж) Президентом України;

з) Керівником Офісу Президента України або його заступниками;

и) Секретарем Ради національної безпеки і оборони України або його заступниками;

і) народними депутатами України, депутатами Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатами місцевих рад;

і) членами Кабінету Міністрів України, керівниками або заступниками керівників центральних органів виконавчої влади, у тому числі зі спеціальним статусом, членами Ради міністрів Автономної Республіки Крим;

й) керівниками або заступниками керівника Національного антикорупційного бюро України, Національного агентства з питань запобігання корупції;

к) Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини;

л) членами Рахункової палати;

м) членами Центральної виборчої комісії;

н) членами Правління чи Ради Національного банку України;

о) членами Антимонопольного комітету України, національних комісій регулювання природних монополій, а також Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації, Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку, Національної

комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку;

- п) головами або заступниками голови місцевих державних адміністрацій;
- р) міськими, сільськими, селищними головами або їх заступниками;
- 3) твердження за останній рік, що передує року подання декларації, про:
  - а) невчинення корупційних правопорушень або правопорушень, пов'язаних з корупцією;
  - б) невідвідування суддею території держави-агресора та/або тимчасово окупованої території України;
  - в) невчинення дій з метою набуття громадянства (підданства) іноземної держави;
  - г) дотримання Кодексу суддівської етики;
  - г) використання української мови як єдиної державної мови у здійсненні правосуддя;
  - д) відсутність підстав для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності;
- 4) твердження про:
  - а) нездійснення співпраці з державою-агресором, збройними формуваннями та/або окупаційною адміністрацією держави-агресора після 20 лютого 2014 року;
  - б) визнання поширення державного суверенітету України на всю територію України, у тому числі тимчасово окуповану територію України.

3. До осіб, з якими у судді є родинні зв'язки, для цілей цієї статті належать:

- 1) особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом і мають взаємні права та обов'язки із суддею (крім осіб, взаємні права та обов'язки яких із суддею не мають характеру сімейних), у тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі з суддею;
- 2) незалежно від зазначених у пункті 1 цієї частини умов - чоловік, дружина, а також родичі кожного з подружжя чи родичі осіб, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі з суддею (батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, брат, сестра, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка, зять, невістка, тесть, теща, свекор, свекруха, племінник, племінниця, рідний дядько, рідна тітка, двоюрідний брат, двоюрідна сестра, усиновлювач, усиновлений).

4. Декларація доброчесності та родинних зв'язків судді є відкритою для загального доступу через оприлюднення на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, крім випадків, передбачених цим Законом.

5. За відсутності доказів іншого твердження та відомості у декларації доброчесності та родинних зв'язків судді вважаються достовірними.

6. На підставі інформації, що може свідчити про недостовірність (у тому числі неповноту) тверджень або відомостей у декларації доброчесності та родинних зв'язків судді, неподання або несвоєчасне подання декларації, Вища кваліфікаційна комісія суддів України проводить перевірку декларації в межах такої інформації.

7. Вища кваліфікаційна комісія суддів України не розглядає інформацію, яка надійшла від анонімних джерел або джерела походження якої встановити неможливо.

8. Інформація, передбачена частиною шостою цієї статті, що була перевірена Вищою кваліфікаційною комісією суддів України, не підлягає повторній перевірці.

9. Неподання, умисне або внаслідок грубої недбалості несвоєчасне подання декларації доброчесності та родинних зв'язків суддею або декларування в ній завідомо недостовірних (у тому числі неповних) тверджень або відомостей мають наслідком дисциплінарну відповідальність, встановлену цим Законом.

10. Притягнення судді до дисциплінарної відповідальності за неподання, умисне або внаслідок грубої недбалості несвоєчасне подання декларації доброчесності та родинних зв'язків або за декларування в ній завідомо недостовірних (у тому числі неповних) тверджень або відомостей не звільняє суддю від обов'язку подати відповідну декларацію з достовірними твердженнями або відомостями.

Стаття 62. Проведення перевірки декларації доброчесності та родинних зв'язків судді

1. Вища кваліфікаційна комісія суддів України проводить перевірку декларації доброчесності та родинних зв'язків судді на підставі:

1) отриманої від будь-якої особи інформації, що обґрунтовано свідчить про: можливу недостовірність (у тому числі неповноту) тверджень або відомостей, передбачених підпунктами «б»-«д» пункту 3, пунктом 4 частини другої статті 61 цього Закону;

можливе неподання, несвоєчасне подання декларації доброчесності та родинних зв'язків судді;

2) отриманої від будь-якої особи інформації про судові рішення, що набрало законної сили, яким суддю визнано таким, що вчинив корупційне правопорушення або правопорушення, пов'язане з корупцією – щодо недостовірності твердження, передбаченого підпунктом «а» пункту 3 частини другої статті 61 цього Закону.

2. Вища кваліфікаційна комісія суддів України проводить перевірку декларації доброчесності та родинних зв'язків судді у порядку, встановленому Регламентом Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, в межах інформації, передбаченої частиною першою цієї статті.

Перевірка декларації доброчесності та родинних зв'язків судді на предмет недостовірності (у тому числі неповноти) тверджень або відомостей, вказаних у декларації, а також несвоєчасного подання декларації може бути розпочата не пізніше трьох років з дня її подання.

3. Вища кваліфікаційна комісія суддів України не пізніше одного місяця з дня отримання інформації, передбаченої частиною першою цієї статті, ухвалює рішення про проведення або відмову у проведенні перевірки декларації доброчесності та родинних зв'язків судді.

У рішенні про проведення перевірки декларації доброчесності та родинних зв'язків судді Вища кваліфікаційна комісія суддів України зазначає:

- 1) підставу для проведення перевірки;
- 2) суддю, декларація якого підлягатиме перевірці;
- 3) предмет проведення перевірки;
- 4) строк проведення перевірки;
- 5) інші відомості, визначені Регламентом Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Не пізніше трьох днів з дня ухвалення рішення про проведення перевірки декларації доброчесності та родинних зв'язків судді Вища кваліфікаційна комісія суддів України надсилає його копію судді, декларація якого підлягатиме перевірці.

4. Перевірка декларації доброчесності та родинних зв'язків судді та ухвалення за її результатами рішення здійснюється Вищою кваліфікаційною комісією суддів України протягом шести місяців з дня ухвалення рішення про її проведення. Якщо протягом зазначеного строку Вища кваліфікаційна комісія суддів України не ухвалила жодного рішення, передбаченого частиною десятою цієї статті, вважається, що інформація, передбачена частиною першою цієї статті, не підтвердилася в межах перевірки.

5. Для цілей перевірки декларації доброчесності та родинних зв'язків судді Вища кваліфікаційна комісія суддів України застосовує Єдині показники для оцінки доброчесності та професійної етики судді (кандидата на посаду судді), затверджені відповідно до частини шостої статті 83 цього Закону.

6. Під час перевірки декларації доброчесності та родинних зв'язків судді Вища кваліфікаційна комісія суддів України має право витребувати та одержувати інформацію в порядку, передбаченому статтею 93 цього Закону.

7. Під час проведення перевірки декларації доброчесності та родинних зв'язків судді, декларація якого перевіряється, має право:

- 1) надавати Вищій кваліфікаційній комісії суддів України усні або письмові пояснення, робити заяви, подавати документи, необхідні для перевірки тверджень та відомостей у декларації;
- 2) звертатися до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України із клопотанням про залучення до матеріалів перевірки додаткових документів, інших матеріальних носіїв інформації стосовно предмета такої перевірки;
- 3) подавати в письмовій формі зауваження до проведення перевірки декларації;
- 4) ознайомлюватися із матеріалами та результатами перевірки декларації.

8. Про результати перевірки декларації доброчесності та родинних зв'язків судді Вища кваліфікаційна комісія суддів України повідомляє суддю, декларація якого перевірялася.

9. Результати перевірки декларації доброчесності та родинних зв'язків судді розглядаються на засіданні Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, на яке не пізніше як за п'ять днів до дня його проведення запрошується суддя, декларація якого перевірялася.

Неявка судді на засідання Вищої кваліфікаційної комісії суддів України без поважних причин не перешкоджає розгляду результатів перевірки декларації доброчесності та родинних зв'язків такого судді.

У разі систематичної (тричі) неявки судді Комісія може розглянути результати перевірки декларації доброчесності та родинних зв'язків такого судді за його відсутності незалежно від причин неявки.

10. За наслідками розгляду результатів перевірки декларації доброчесності та родинних зв'язків судді Вища кваліфікаційна комісія суддів України ухвалює одне з таких рішень:

1) про підтвердження інформації про недостовірність (у тому числі неповноту) тверджень або відомостей у декларації доброчесності та родинних зв'язків судді;

2) про підтвердження інформації про неподання, несвоєчасне подання декларації доброчесності та родинних зв'язків судді;

3) про непідтвердження інформації про недостовірність (у тому числі неповноту) тверджень або відомостей у декларації доброчесності та родинних зв'язків судді;

4) про непідтвердження інформації про неподання, несвоєчасне подання декларації доброчесності та родинних зв'язків судді.

Не пізніше десяти днів з дня ухвалення рішення Вища кваліфікаційна комісія суддів України надсилає його копію судді, декларація якого перевірялася.

11. Суддя який не згоден із рішенням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, передбаченим частиною десятою цієї статті, має право оскаржити таке рішення протягом 30 днів з дня отримання його копії в порядку, передбаченому Кодексом адміністративного судочинства України.

12. Рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України за результатами перевірки декларації доброчесності та родинних зв'язків судді набирає чинності на наступний день після закінчення строку, передбаченого частиною одинадцятою цієї статті, а якщо таке рішення було оскаржено – з дня набрання законної сили судовим рішенням, яким рішення Комісії залишено без змін.

Рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України за результатами перевірки декларації доброчесності та родинних зв'язків судді включається до суддівського дос'є відповідного судді.

Якщо рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України за результатами перевірки декларації доброчесності та родинних зв'язків судді було оскаржено та скасовано в судовому порядку, суддя має право на відшкодування завданої йому шкоди.

13. Після набрання чинності рішенням, передбаченим пунктами 1 чи 2 частини десятої цієї статті, Вища кваліфікаційна комісія суддів України направляє його разом із матеріалами перевірки до органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо судді, для вирішення питання про відкриття дисциплінарної справи щодо такого судді чи відмову в її відкритті.

14. Рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України за результатами перевірки декларації доброчесності та родинних зв'язків судді, яке є чинним та

не скасовано в судовому порядку, враховується Комісією, Вищою радою правосуддя, їх органами або іншими суб'єктами під час проведення добору на посаду судді, конкурсу на зайняття вакантної посади судді, оцінки доброчесності та/або професійної етики судді (кандидата на посаду судді), а також в інших випадках, визначених законом”;

2) доповнити статтею 62¹ такого змісту:

«Стаття 62¹. Декларація доброчесності та родинних зв'язків кандидата на посаду судді.

1. Декларація доброчесності та родинних зв'язків кандидата на посаду судді подається за формою та перевіряється за правилами, передбаченими для декларації доброчесності та родинних зв'язків судді.

2. Звітний період декларації доброчесності та родинних зв'язків кандидата на посаду судді щодо тверджень, передбачених пунктом 3 частини другої статті 61 цього Закону, становить п'ять років, що передують року подання декларації”;

3) у статті 72:

пункт 5 частини першої викласти в такій редакції:

«5) декларацію доброчесності та родинних зв'язків кандидата на посаду судді»;

частину другу викласти в такій редакції:

«2. Форма і зміст заяви про участь у доборі на посаду судді, анкети, декларації доброчесності та родинних зв'язків кандидата на посаду судді затверджуються Вищою кваліфікаційною комісією суддів України та розміщуються на її офіційному веб-сайті»;

4) пункт 13 частини четвертої статті 85 викласти в такій редакції:

“13) декларації доброчесності та родинних зв'язків судді»;

5) частину дванадцятую статті 94 викласти в такій редакції:

«12. Член Вищої кваліфікаційної комісії суддів України зобов'язаний подавати у визначеному цим Законом порядку декларацію доброчесності та родинних зв'язків судді»;

б) пункти 6 і 7 розділу I законопроекту виключити (зміни до статей 106 і 109);

7) розділ XII «Прикінцеві та перехідні положення» доповнити пунктами 43¹ такого змісту:

«43¹. Після набрання чинності Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та Закону України «Про Вищу раду правосуддя» щодо удосконалення декларацій доброчесності суддів та родинних зв'язків судді” проведення перевірки декларації родинних зв'язків судді та декларації доброчесності судді здійснюється Вищою кваліфікаційною комісією суддів України за правилами, що діють після набрання ним чинності».

8) розділ II законопроекту викласти в такій редакції:

«II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. У Законі України «Про Вищу раду правосуддя» (Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 7—8, ст. 50 із наступними змінами):

пункт 6 частини першої статті 8 викласти в такій редакції:

"6) декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування за рік, що передує року, в якому було оприлюднено оголошення про конкурс, за формою, що визначена Законом України «Про запобігання корупції», декларацію доброчесності та родинних зв'язків судді»;

пункт 3 частини третьої статті 20 викласти в такій редакції:

«3) виконувати вимоги та дотримуватися обмежень, встановлених законодавством у сфері запобігання корупції, у тому числі подавати у визначеному законом порядку декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, декларацію доброчесності та родинних зв'язків судді».

3. Рекомендувати Вищій раді правосуддя привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом.

4. Рекомендувати Вищій кваліфікаційній комісії України привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом»;

8) доповнити розділ II законопроекту пунктом 5 такого змісту:

«5. Кабінету Міністрів України не пізніше шести місяців з дня набрання чинності цим Законом після проведення консультацій з Вищою радою правосуддя, із врахуванням міжнародних та європейських принципів незалежності суддів, висновків Європейської комісії «За демократію через право», Консультативної ради європейських суддів та рекомендацій Комітету Міністрів Ради Європи подати на розгляд Верховної Ради України проект Закону України щодо запровадження тимчасових особливостей процедури індивідуальної перевірки декларацій доброчесності суддів Верховного Суду, вищих спеціалізованих судів за участі незалежних експертів».

Так, з урахуванням запропонованих Комітетом поправок і пропозицій, до другого читання підготовлено порівняльну таблицю до Законопроекту, яка містить 228 поправок і пропозицій, за результатом розгляду яких пропонується 10 врахувати (в тому числі врахувати частково, врахувати редакційно), а 218 поправок і пропозицій відхилити.

Розглянувши Законопроект, підготовлений до другого читання, Комітет з питань правової політики вирішив:

1. Рекомендувати Верховній Раді України проект Закону про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та деяких законів України щодо удосконалення декларацій доброчесності суддів та родинних зв'язків судді

(реєстр. № 13165-2) прийняти в другому читанні та в цілому в редакції, запропонованій Комітетом, а також у разі прийняття Законопроекту як Закону доручити Комітету разом з Головним юридичним управлінням Апарату Верховної Ради України здійснити редакційне та техніко-юридичне доопрацювання його тексту.

2. Визначити доповідачем від Комітету з цього питання під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України